

Білявський Валентин Миколайович

*аспірант кафедри менеджменту Київського національного
торговельно-економічного університету*

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗМІНИ ВАРТОСТІ СОЦІАЛЬНОГО
КАПІТАЛУ З РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Отримувані позитивні та негативні результати господарської діяльності підприємства і обсяги можливостей зміни вартості кожного виду капіталу, у тому числі і соціального, є взаємозалежними і взаємообумовленими.

Під соціальним капіталом ми розуміємо потенціал взаємної довіри та взаємодопомоги працівників, цілераціонально сформований у міжособистісних відносинах, що дозволяє мобілізувати додаткові ресурси, які створюють умови для координації і кооперації праці заради взаємної вигоди усього колективу. Як і будь-який інший капітал, соціальний має властивість зростати або знецінюватися, тобто збільшуватися або зменшуватися в залежності від свого положення в системі соціальних та ринкових відносин між суб'єктами соціального управління.

Соціальний капітал характеризується наступними рисами. По-перше, соціальний капітал – це завжди продукт організованої взаємодії, тому він має колективну природу і притаманний структурі міжособистісних відносин. Для володіння соціальним капіталом працівник повинен бути зв'язаний із іншими працівниками, і ці “інші” є фактичним джерелом його переваг. По-друге, соціальний капітал як елемент функціонування соціально організованої колективної системи не може знаходитися в приватній Власності працівника, тобто за характером споживання є колективним благом.

Діяльність підприємства характеризується отриманням результату. В господарській діяльності під результатом розуміється створення нових

благ – цінності, яка створюється і використовується для задоволення існуючих соціально-економічних потреб працівника, колективу або суспільства. Досліджуючи блага, слід окремо розглянути потенційно-існуючі блага, під якими ми розуміємо можливості збільшення вартості соціального капіталу, оскільки вони є наслідками функціонування економічних суб'єктів, а створення механізму активної реалізації даних можливостей відкриє перспективу підвищення рівня позитивної результативності та прискорення динаміки розвитку фінансово-економічної системи підприємства.

Особливої уваги стосовно можливостей збільшення або зменшення вартості соціального капіталу підприємства вимагає унікальна група об'єктів, які перебувають у формі потенцій (можливостей). Вони недостатньо вивчені та висвітлені в науковій літературі в наслідок того, що потенційне, існуюче за межами реально-функціонуючого економічного життя досить складно зрозуміти та відобразити в категорійному апараті. Хоча вплив потенцій на реальні господарські процеси не можна недооцінювати. Не треба забувати, що господарська діяльність підприємства перебуває як в реальній, так і в потенційній формі. Потенційне завжди має шанс втілитися, матеріалізуватися. Існують різні можливості, але реалізація одних призводить до покращення результативності системи, інші – до її погіршення. Таким чином, потенції можна поділити на дві групи:

- можливості збільшення вартості соціального капіталу;
- можливості зменшення вартості соціального капіталу.

Можливості збільшення або зменшення вартості соціального капіталу підприємства мають причинно-наслідковий зв'язок з поняттями зовнішніх ефектів. Тільки зовнішні ефекти є наслідком реалізації даних можливостей, тобто потенції являються причинами їх прояву, і навпаки. Можливості зміни вартості соціального капіталу підприємства, на наш

погляд, стають вирішальним фактором у досягненні високого рівня ефективності управління.

При визначенні ринкової капіталізації доцільно використовувати поняття цінності підприємства, що характеризує цінність як вектор динаміки розвитку підприємства. На величину і напрямок цього вектора впливає багато факторів, що характеризують окремі сфери діяльності: ринкова оцінка вхідних і вихідних фінансових потоків, а також інформація, що свідчить про довіру і переваги інвесторів. У цьому разі ринкова капіталізація підприємства представлятиме суму матеріальних і нематеріальних активів, серед яких соціальний капітал буде втілений у працівниках підприємства, його іміджі, довірі (постачальників, покупців, місцевої влади) тощо.

Поки не існує прийнятної методології виділення з нематеріальних активів (фірмові знаки, очікування майбутніх ринкових умов тощо) компонентів соціального капіталу. Однак у процесі придбання підприємства інвестором при визначенні ціни враховуються не лише матеріальні активи, але й соціальний капітал.

У системі підприємства соціальний капітал займає особливе місце. По-перше, він активізує і приводить у рух матеріальні ресурси господарської діяльності. По-друге, він здатен ніби змінювати свою кількість, інтенсивність споживання у операційному процесі, тобто – самозбільшуватися при незмінній фізичній кількості інших виробничих ресурсів. Це, на наш погляд, найбільш важливо щодо проблеми зміни вартості соціального капіталу. Підвищення ефективності останнього може призвести до збільшення кількісних та якісних показників господарської діяльності підприємства.